

*Dr Svetlana Đuričić**
Viši sud u Sremskoj Mitrovici

USLOVNI OTPUST Krivičnopravni i krivičnoprocesni aspekti**

SAŽETAK: Uslovni otpust datira još od polovine XIX veka i ima svoje korene u progresivnom i irskom sistemu izvršenja kazne lišenja slobode. Naime, treća faza u izvršenju kazne zatvora u progresivnom sistemu je nazvana – uslovni otpust, dok je u irskom sistemu to bila četvrta faza. Irski sistem izvršenja kazne zatvora je bio prihvaćen u velikom broju zemalja, među kojima i u predratnoj Jugoslaviji. Po uzoru na taj sistem je napravljeno nekoliko zatvora u Jugoslaviji – Zenici, Sremskoj Mitrovici, Lepoglavi.

Cilj uslovnog otpusta je da se osuđeni dobro vlada za vreme izdržavanja kazne zatvora, da izvršava radne obaveze i da do isteka vremena za koje je izrečena kazna ne učini novo krivično delo, a sve u cilju resocijalizacije osuđenog lica. Zbog toga, proširenje zabrane uslovnog otpusta za određena krivična dela se kosi sa osnovnom svrhom kažnjavanja. Kažnjavanje i izvršenje kazne ne može biti odmazda za učinjeno krivično delo, što bi odgovaralo teoriji zastrašivanja putem izvršenja kazne koja je odavno napuštena i danas je zastupljena moderna teorija o svrsi kažnjavanja, teorija resocijalizacije, koja u prvi plan stavlja individualizaciju kazne lišenja slobode, bitnu za uspešno prevaspitavanje osuđenog lica.

Ključne reči: uslovni otpust, kazna, svrha kažnjavanja, prevaspitavanje, resocijalizacija

* svetlana.djuricic957@gmail.com

** Rad je primljen 4. 3. 2020, a prihvaćen je za objavljivanje 29. 10. 2020. godine.

SISTEMI IZVRŠENJA KAZNE ZATVORA

Uslovni otpust, kao pravni institut se vezuje za izvršenje kazne lišenja slobode. Nastao je u progresivnom sistemu. To je treća faza engleskog progresivnog sistema i četvrta faza irskog progresivnog sistema. Naše zakonodavstvo nije prihvatilo u čistom obliku nijedan od ovih sistema izvršenja kazne lišenja slobode, ali je fazu uslovnog otpusta, zbog pozitivnih efekata koji se njime postižu u procesu resocijalizacije osuđenih lica, ipak prihvatilo.

Sama pojava zatvora je bila humana, ali stanje u zatvorima nije bilo zadovoljavajuće. Kažnjavanje je bilo zasnovano na ideji odmazde, pa su zato zatvorenici maltretirani od strane čuvara i bili prepušteni sami sebi. Nad njima nije primenjivan nikakav tretman, pa su se odavali poroku, prostituciji, kockanju, alkoholu itd. Živeli su pod teškim higijenskim uslovima i mnogi su umirali od gladi i raznih bolesti koje su vladale u zatvoru.

Ovakvo stanje u zatvorima je bilo izloženo kritici. Najoštriju kritiku je dao Džon Hauard, koji se smatra najvećim reformatorom zatvora XVIII veka¹.

Sve do pojave Hauarda nisu postojali nikakvi sistemi izvršenja kazne zatvora. U zatvorima su bili pomešani muškarci i žene, mladi i stari, zdravi i bolesni. Zbog takvog mešanja svih kategorija zatvorenika, ovakav zatvor se nazivao *zajedničkim zatvorom*.

Oštre kritike ovakvog zajedničkog zatvora od strane Hauarda i njegovih sledbenika su dovele do pojave sistema u izvršenju kazni lišenja slobode. Ti sistemi su sledeći:

1. ćelijski ili filadelfijski sistem;
2. oburnski sistem ili sistem ćutanja;
3. progresivni sistem;
4. irski sistem;
5. Makonokijev sistem (bodovni sistem).

Ćelijski ili filadelfijski sistem je nastao u SAD. Prvi zatvor ćelijskog tipa je izgrađen u Filadelfiji 1790. godine. Kasnije je ovaj sistem prenet u Evropu i bio je primenjen u čuvenom engleskom zatvoru u Pentovilu. Sastojao se u potpunom usamljenju osuđenika u toku dana i noći. Osuđeni je bio zatvoren u prostoriju (ćeliju), tako da nije imao nikakvog kontakta sa drugim osuđenima. Pošto se uvidelo da postupak usamljenja, čak i uz rad, nije doveo do očekivanih rezultata, u nekim zemljama se pristupilo radikalnoj izmeni ćelijskog sistema. U Oburnu, u državi Njujork, 1823. godine ćelijski sistem je modifikovan tako da su osuđenici u toku noći bili u ćelijama, ali su danju bili na zajedničkom radu. Međutim za vreme rada njima je bilo najstrože zabranje-

¹ Atanacković, D. (1988). *Penologija*. Beograd, 76.

no da međusobno komuniciraju, pa se ovaj sistem nazvao *sistemom ćutanja* i nije doživeo neku širu primenu. U SAD je primenjen još u zatvoru u Sing-Singu, koji je bio poznat po posebno brutalnim merama koje su primenjivane prema osuđenima. U Evropi se ovaj sistem najpre pojavio u Švajcarskoj, a zatim u Belgiji, Nemačkoj, Francuskoj i Engleskoj.

Polovinom XIX veka dolazi do stvaranja progresivnog sistema izvršenja kazne zatvora. Osnovna ideja ovog sistema se sastojala u tome da osuđenik u toku izdržavanja kazne treba neprekidno da poboljšava svoj položaj u zatvoru, tj. prelazi iz strožeg ka blažem režimu, s tim da taj prelazak zavisi od njega samog, odnosno od njegovog ponašanja i zalaganja. Ovaj sistem je nazvan *progresivnim* zato što se njegovom primenom osuđeni dovodi u situaciju da svoj položaj u zatvoru stalno menja ka boljem, tj. da stalno ostvaruje progres u pogledu režima pod kojim izdržava kaznu. Najvažnije što se progresivnim sistemom htelo postići, jeste prevaspitanje osuđenog lica uz njegovu aktivno učešće. Osuđeni se motiviše da se dobro vlada i zalaže na radu, što predstavlja izvesnu garanciju da će takvo ponašanje trajno zadržati i posle izlaska iz zatvora.

Prvi počeci ovog sistema su zabeleženi u Engleskoj. Zato se on još naziva i engleskim sistemom. Međutim, ovaj prvobitni progresivni sistem se i dalje razvijao i usavršavao. To je dovelo do pojave jedne nove varijante progresivnog sistema, koja je prvi put primenjena u Irskoj, pa je tako nazvana *irskim sistemom*².

Treća faza u izvršenju kazne zatvora u progresivnom sistemu je nazvana – *uslovni otpust*. Ta faza nije bila obavezna jer se uslovni otpust davao samo onima koji su se izrazito dobro vladali i posebno zalagali na radu. Uslovni otpust je mogao biti i opozvan u slučaju da osuđeni izvrši novo krivično delo.

Irski sistem predstavlja jednu varijantu progresivnog sistema (uveden u Irskoj 1854. godine). On je takođe zasnovan na ideji da se osuđenici motivišu da svojim ponašanjem i radom izdejtstvuju poboljšanje režima pod kojim izdržavaju kaznu. Razlika između ovog sistema i engleskog progresivnog sistema leži u tome što je ovaj sistem dopunjen još jednom međufazom. Ova faza je umetnuta između druge i treće faze engleskog sistema i zato je ovaj sistem nazvan *intermedijarnim*. Ta umetnuta faza je faza upućivanja osuđenika u *odeljenje za slobodnjake*. Prema tome, irski sistem ima četiri faze: usamljenje, zajedničko izdržavanje kazne, upućivanje u odeljenje za slobodnjake i uslovni otpust.

Uvođenje treće faze, faze upućivanja u odeljenje za slobodnjake je imalo za cilj da ispravi neke nedostatke engleskog sistema. Naime, konstatovano

² Atanacković, D. (1988). *Penologija*. Beograd, 81.

je da je isuviše nagao prelaz između faze zajedničkog izdržavanja kazne i uslovnog otpusta. Osuđenik, naviknut na dirigovani način života u zatvorenom odeljenju, ne može odmah da se snađe na slobodi, bez ikakvog nadzora i kontrole. Potrebno je izvesno pripremanje osuđenika za slobodan život, a to se može postići ako se osuđenik pre uslovnog otpusta drži jedno vreme u odeljenju za slobodnjake.

Uvođenjem odeljenja za slobodnjake, *irski sistem* je zapravo omogućio realniju procenu stvarne osposobljenosti osuđenika da se korektno vlada na slobodi.

Ovaj sistem je bio prihvaćen u velikom broju zemalja, među kojima i u predratnoj Jugoslaviji. Po uzoru na taj sistem napravljeno je nekoliko zatvora u Jugoslaviji: Zenici, Sremskoj Mitrovici i Lepoglavi.³

Ovde ćemo samo istaći da *Makonokijev – bodovni sistem* nije zaživeo u praksi. On je celokupnu kaznu osuđenika pretvarao u bodove (poene). Ovaj sistem je u sebi imao elemente progresivnog sistema jer je i ovde izdržavana kazna u fazama i osuđenik je stimulisan da više i bolje radi kako bi zaradio svoje bodove i samim tim brže izašao na slobodu. Međutim, vreme u kome je Aleksandar Makonoki živeo i radio bilo je isuviše konzervativno da bi on bio shvaćen, pa je njegov pokušaj primene ovog sistema u kaznenom zavodu na ostrvu Norfolk, ostao bezuspešan.

Napred navedenim izlaganjem smo želeli da ukažemo da uslovni otpust ima svoje korene još od polovine XIX veka, stvaranjem progresivnog i irskog sistema izvršenja kazne zatvora.

KRIVIČNOPRAVNI ASPEKT

Čl. 46. KZ⁴ propisuje:

„Osuđenog koji je izdržao 2/3 kazne zatvora sud će uslovno otpustiti sa izdržavanja kazne, ako se u toku izdržavanja kazne tako popravio da se može sa osnovom očekivati da će se na slobodi dobro vladati, a naročito da do isteka vremena za koje je izrečena kazna ne učini novo krivično delo. Pri oceni da li će se osuđeni uslovno otpustiti, uzeće se u obzir njegovo vladanje za vreme izdržavanja kazne, izvršavanje radnih obaveza, s obzirom na njegovu radnu sposobnost, kao i druge okolnosti koje ukazuju da osuđeni dok traje uslovni otpust neće izvršiti novo krivično delo. Ne može se uslovno

³ Kupčević-Mladenović, P. (1972). *Osnovi penologije*. Sarajevo, 105.

⁴ Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika (*Službeni glasnik RS*, br. 35/2019).

otпустiti осуђени који је током издржавања казне два пута кањњаван за теже дисциплинске преступе и коме су одузете дodeljene погодности.“

Stav 2. istog člana propisuje da sud može uslovno otpustiti i осуђеног који је осуђен на казну доживотног затвора, ако је издржао 27 година, што је новина у односу на ранији чл. 46. KZ.

U st. 5. Zakona o izmenama i dopunama KZ je propisano da sud ne može uslovno otpustiti осуђеног за кривична дела: теško убиство (чл. 114. ст. 1. т. 9), silovanje (чл. 178. ст. 4), обljуба над нemoћним licem (чл. 179. ст. 3), обljуба са дететом (чл. 180. ст. 3) и обljуба зlоупотребом положаја (чл. 181. ст. 5), која одреда такође није била прописана ранијим чланом 46. KZ.

Smatramo da propisivanje zabrane uslovnog otpusta осуђеницима за одређена кривична дела је у супrotnости са правном природом uslovnog otpusta, jer zabrana već postoji Zakonom o posebnim merama за sprečavanje vršenja кривичних дела protiv полне слобode према малoletним licima (tzv. „Marijin zakon”)⁵, u чл. 4. ст. 2. наведенog zakona.

Naime, чл. 3. istog zakona propisuje da se zakon primenjuje на učinioce који су према малoletним licima izvršili sledeća кривична дела:

- silovanje (чл. 178. ст. 3. и 4. KZ),
- обljуба над нemoћним licem (чл. 179. ст. 2. и 3. KZ),
- обljуба над дететом (чл. 180. KZ),
- обljуба зlоупотребом положаја (чл. 181. KZ),

и друга кривична дела, а чл. 46. Zakona о izmenama и dopunama KZ u ст. 5. propisuje забрану uslovnog otpusta imajući u vidu својство пасивног субјекта – *maloletna lica*, што по нашем мишljenju није било потребно, тим пре што Zakonik дозvoljava могућност uslovnog otpusta осуђеном који је осуђен на казну доживотног затвора, ако је издржао 27 година, а recimo, sud ne može uslovno otpustiti осуђеног за теško убиство (чл. 114. ст. 1. т. 9. KZ), за које кривично дело је прописана казна затвора најмање 10 година или доживотни затвор, па нам се чини да је одредаба чл. 46. ст. 2. т. 1. KZ u извесnoj супrotnости са чл. 46. ст. 5. KZ, jer с једне стране дозvoljava uslovni otpust и кад је изречена казна доживотног затвора, а са друге стране забранjuje uslovni otpust осуђеним licima за одређена кривична дела за која се може изрећи и казна доживотног затвора.

⁵ Zakonik о кривичном postupku (*Službeni list SRJ*, br. 70/2001. и 68/2002. и *Službeni glasnik RS*, br. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005. – dr. zakon, 49/2007, 20/2009. – dr. zakon, 72/2009. и 76/2010).

KRIVIČNO-PROCESNI ASPEKT

Postupak za puštanje na uslovni otpust je regulisan čl. 563. do 568. ZKP⁶ i nije izmenjen u odnosu na ranije odredbe ZKP.

Čl. 563. ZKP je propisano da osuđeni koji je izdržao 2/3 izrečene kazne zatvora, ili njegov branilac može podneti molbu za puštanje na uslovni otpust o kojoj odlučuje vanpretresno veće iz čl. 21. st. 4. ZKP. Odmah po prijemu molbe za puštanje na uslovni otpust, veće će ispitati da li su ispunjeni zakonski uslovi za podnošenje molbe i rešenjem će odbaciti molbu ako utvrdi da je podneta od strane neovlašćenog lica, da osuđeni nije izdržao 2/3 izrečene kazne zatvora, da je u toku izdržavanja kazne zatvora osuđeni pokušao bekstvo, ili je pobegao iz zavoda.

Ako veće ne donese nijedno rešenje prilikom prethodnog ispitivanja, veće će zatražiti izveštaj od zavoda u kojem osuđeni izdržava kaznu zatvora o njegovom vladanju i drugim okolnostima koje pokazuju da li je postignuta svrha kažnjavanja, kao i izveštaj poverenika organa uprave nadležnog za izvršenje krivičnih sankcija.

Predsednik veća naredbom određuje dan, čas i mesto održavanja ročišta za odlučivanje o molbi za puštanje na uslovni otpust. Na ročište se poziva osuđeni, ako se oceni da je njegovo prisustvo potrebno, poziva se branilac, ako ga osuđeni ima, javni tužilac koji postupa pred sudom koji odlučuje o molbi za puštanje na uslovni otpust, a ako je izveštaj pozitivan, poziva se predstavnik Zavoda u kojem osuđeni izdržava kaznu zatvora.

Na osnovu čl. 567. ZKP je regulisano da veće odmah po okončanju ročišta donosi rešenje kojim se odbija ili usvaja molba za puštanje na uslovni otpust, pri čemu se posebno ima u vidu procena rizika osuđenog, uspešnost u izvršavanju programa postupanja, ranija osuđivanost, životne okolnosti i očekivano delovanje uslovnog otpusta na osuđenog.

U postupku za opozivanje uslovnog otpusta, shodno se primenjuju odredbe čl. 545. do 551. ZKP, jer je čl. 47. st. 1. KZ propisano, da će sud opozvati uslovni otpust ako osuđeni, dok je na uslovnom otpustu, učini jedno ili više krivičnih dela za koja je izrečena kazna zatvora preko jedne godine.

⁶ Zakon o izmenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku (*Službeni glasnik RS*, br. 35/2019).

SUDSKA PRAKSA

Treba istaći da je sudska praksa različita u pitanju puštanja osuđenih lica na uslovni otpust, te da mišljenje ustanove u kojoj osuđeni izdržava kaznu zatvora u velikoj meri utiče na odluku suda, ali nije obavezujuće, kao što nije obavezujuće ni mišljenje javnog tužioca u vezi sa molbom osuđenog za puštanje na uslovni otpust. Odluka prvostepenog suda, a i drugostepenog kada odlučuje po uloženoj žalbi, je faktičko pitanje i različito se ceni u odnosu na svaki predmet, što nekad dovodi do neujednačenosti sudske prakse, a samim tim i do nejednakosti osuđenih lica pred zakonom.

U prilog ovim tvrdnjama navešćemo i nekoliko predmeta:

I

U jednom predmetu, usvojena je molba osuđenog T. P. za puštanje na uslovni otpust kao osnovana, jer je prema izveštaju KPZ Sremska Mitrovica osuđeni ostvario maksimalan napredak u tretmanu, razvrstan je u B1 grupu.⁷

Po žalbi Višeg javnog tužilaštva Sremska Mitrovica, Apelacioni sud u Novom Sadu je svojom odlukom⁸ ukinuo pobijano rešenje i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje navodeći da je prvostepeni sud propustio da ceni da osuđeni i dalje ima prostora za napredovanje.

U ponovljenom postupku Viši sud u Sremskoj Mitrovici je svojim rešenjem⁹ odbio molbu osuđenog za puštanje na uslovni otpust, na koje se rešenje žalio branilac osuđenog, te je Apelacioni sud u Novom Sadu svojom odlukom¹⁰ odbio kao neosnovanu žalbu branioca osuđenog, navodeći da je prvostepeni sud doneo zakonitu odluku, pošto osuđeni može i dalje da napreduje u tretmanu, imajući u vidu čl. 34. Pravilnika o tretmanu.

II

U drugom predmetu¹¹ Viši sud u Sremskoj Mitrovici je uvažio molbu osuđenog C. D. za puštanje na uslovni otpust jer iz izveštaja KPZ Šabac proizlazi da se osuđeni tokom izdržavanja kazne primereno vladao, te je sistematizovan u najpovoljniju A1 grupu, došlo je do smanjenja stepena rizika

⁷ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici posl. br. Kuo-3/19.

⁸ Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-48/19. od 25. 2. 2019. godine.

⁹ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-24/19. od 14. 3. 2019. godine.

¹⁰ Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-88/19. od 1. 4. 2019. godine.

¹¹ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici posl. br. Kuo-5/19.

sa 58 na 50 bodova. Po žalbi Višeg javnog tužilaštva Sremska Mitrovica, Apelacioni sud u Novom Sadu je ukinuo pobijano rešenje, navodeći u obrazloženju¹² da je mišljenje KPZ u Šapcu kontradiktorno jer je osuđeni maksimalno napredovao u tretmanu, A1 grupa, a utvrđen mu je srednji stepen rizika od ponavljanja krivičnih dela, te je Viši sud u Sr. Mitrovici u ponovljenom postupku uvažio molbu osuđenog i pustio ga svojim rešenjem¹³ na uslovni otpust, pa je Apelacioni sud odbio žalbu Višeg javnog tužilaštva na doneto rešenje,¹⁴ navodeći da je osuđeni maksimalno napredovao u tretmanu, u A1 grupu.

III

U sledećem predmetu¹⁵ Viši sud u Sremskoj Mitrovici je odbio molbu osuđenog M. D. za puštanje na uslovni otpust iz razloga što prema izveštaju KPZ Sremska Mitrovica, osuđeni se nalazi u B1 grupi, te mu je utvrđen srednji stepen rizika od ponavljanja krivičnih dela. Protiv navedenog rešenja je izjavio žalbu branilac okrivljenog, pa je Apelacioni sud u Novom Sadu istu uvažio i ukinuo pobijano rešenje svojom odlukom,¹⁶ navodeći da prvostepeni sud nije dao jasne razloge za svoju odluku, pa je Viši sud u Sremskoj Mitrovici u ponovljenom postupku uvažio molbu osuđenog i svojim rešenjem¹⁷ osuđenog pustio na uslovni otpust, jer je ostvario maksimalan napredak u tretmanu, bez obzira na utvrđeni srednji stepen rizika, na koje rešenje nije ulagana žalba.

Navedeni primeri jasno ukazuju da se kriterijumi za puštanje na uslovni otpust različito vrednuju, kako od strane prvostepenih sudova, tako i od strane drugostepenih sudova, od slučaja do slučaja, te bi trebalo preciznije da budu određeni.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Zadatak ovog rada je da se ukaže na značaj uslovnog otpusta kao pravnog instituta koji vuče svoje korene još iz sredine XIX veka. Njegova primena je veoma bitna za uspešnu resocijalizaciju osuđenog lica. Zabranom uslovnog otpusta za određena krivična dela se sigurno neće smanjiti stopa kriminaliteta,

¹² Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-42/19. od 20. 2. 2019. godine.

¹³ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-22/19. od 9. 4. 2019. godine.

¹⁴ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kž-Uo-117/19. od 22. 4. 2019. godine.

¹⁵ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici Kuo-23/19.

¹⁶ Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-92/19. od 8. 4. 2019. godine.

¹⁷ Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-45/19. od 16. 5. 2019. godine.

jer je etiologija kriminaliteta kompleksna, a takođe se neće smanjiti pooštavanjem propisanih kazni, te zabranom ublaženja kazne za određena krivična dela, što ima uporište u doktrinernim stavovima, a i samoj sudskoj praksi.

LITERATURA

Monografije i članci

Atanacković D. (1988). *Penologija*. Beograd

Kupčević-Mladenović P. (1972). *Osnovi kriminologije*. Sarajevo

Pravni akti

Zakon o izmenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku (*Službeni glasnik RS*, br. 35/2019)

Zakonik o krivičnom postupku (*Službeni list SRJ*, br. 70/2001. i 68/2002. i *Službeni glasnik RS*, br. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 85/2005. – dr. zakon, 49/2007, 20/2009. – dr. zakon, 72/2009. i 76/2010).

Sudska praksa

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-48/19. od 14. 3. 2019. godine

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-88/19. od 1. 4. 2019. godine

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-42/19. od 20. 2. 2019. godine

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-117/19. od 22. 4. 2019. godine

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-92/19. od 8. 4. 2019. godine

Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-24/19. od 14. 3. 2019. godine

Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-22/19. od 9. 4. 2019. godine

Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-45/19. od 16. 5. 2019. godine

Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-3/19.

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-48/19. od 25. 2. 2019. godine

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-88/19. od 1. 4. 2019. godine

Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-5/19.

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu br. Kž-Uo-42/19. od 20. 2. 2019. godine

Rešenje Višeg suda u Sremskoj Mitrovici br. Kuo-23/19.

RELEASE ON PAROLE¹⁸
Aspects of criminal law and procedure

Svetlana Đuričić Ph.D.

Higher Court in Sremska Mitrovica

S u m m a r y

Release on parole dates back to the middle of the 19th century and has roots in the progressive and Irish systems for executing punishment regarding persons deprived of liberty. Namely, the third phase in the execution of the sanction of imprisonment in the progressive system is called – release on parole, while it was the fourth phase in the Irish system. The Irish system for executing imprisonment was accepted in a large number of countries, including pre-war Yugoslavia. Modelled on this system, several prisons were created in Yugoslavia – in Zenica, Sremska Mitrovica, and Lepoglava.

The purpose of release on parole is for the convicted person to behave properly while serving the imprisonment sentence, fulfil their work obligations, and not commit another criminal act for the duration of the sentence, all with the goal of re-socialization. Consequently, expanding the prohibition on the release on parole for certain criminal offences is contrary to the primary purpose of punishment as prescribed by art. 42, para. 1, point 1 of the Criminal Code; which is preventing the perpetrator from committing criminal acts and influencing them to not commit criminal acts in the future. Sentencing and executing sanctions must not be in retaliation for the acts committed, as it would be aligned with the theory of intimidation by punishment which has long since been abandoned; at present, the modern theory on the purpose of sanctions is widely represented, the theory of re-socialization, which has the individualization of the punishment of deprivation of liberty at the forefront, and that individualization is important to the re-education of the convicted person.

Keywords: release on parole, punishment, the purpose of punishment, re-socialization, re-education

¹⁸ The translation of the original article into English is provided by the *Glasnik* of the Bar Association of Vojvodina.